

Anexa nr.2 - Repere metodologice elaborare, actualizare, revizuire RIS3 Nord-Est

CUPRINS

<i>1. Metodologia de identificare a sectoarelor cu potențial de specializare</i>	<i>2</i>
<i>2. Metodologia de actualizare și revizuire a RIS3 Nord-Est</i>	<i>3</i>
<i>3. Metodologia de configurare a domeniilor și nișelor de specializare ale Regiunii Nord-Est</i>	<i>5</i>
<i>4. Metodologia de identificare și selecție pentru proiectele din portofoliul RIS3 Nord-Est</i>	<i>7</i>

1. Metodologia de identificare a sectoarelor cu potențial de specializare

Identificarea domeniilor prioritare RIS3 Nord-Est 2021-2027 s-a făcut pe baza analizei multicriteriale regionale (utilizând indicatori statistici pe un orizont de timp de min 5 ani) a următoarelor criterii de selecție:

1. **existența aglomerărilor industriale** – se urmărește identificarea existenței unor concentrații teritoriale a activității economice, existența unei mase critice de agenți economici la nivel regional. Indicatori de măsurare a gradului de îndeplinire a acestor criterii: numărul de firme active în domeniu (la nivel de clasă conform nomenclator COD CAEN Revizia 2), identificarea tipurilor de produse și servicii oferite, cifra de afaceri totală anuală a acestor firme, ponderea cifrei de afaceri totală anuală în valoarea adăugată brută (VAB) regională, numărul mediu anual de salariați aferent acestor companii; ponderea sectorului în total angajați la nivel regional; ponderea sectorului în total angajați la nivel național; cifre cheie privind locul regiunii în clasamentul național;
2. **existența unor factori naturali care favorizează dezvoltarea sectorului** – se urmărește de ex. mărimea suprafețelor agricole sau forestiere, ponderea acestora în suprafața totală, factorii curativi naturali pentru domeniul turismului, resurse pentru producerea energiei alternative, etc.;
3. **existența structurilor asociative** – se identifică existența clusterelor, rețelelor de sprijinire a afacerilor, etc. în domeniul selectat. Indicatorul urmărit este numărul de structuri asociative existente; cifra de afaceri totală anuală, numărul mediu anual total de salariați, cheltuieli totale anuale cu activitatea CDI; performanța entității de management a clusterului (medaliere ESCA, proiecte inovative promovate în ultimii cinci ani);
4. **analiza lanțurilor valorice industriale și de inovare regionale pentru domeniul respectiv** – se analizează tipul de lanțuri de producție, poziționarea firmelor din domeniu în aceste lanțuri valorice, conectarea cu lanțurile valorice naționale și globale. De asemenea, se analizează cooperarea cu alte regiuni;
5. **caracterul inovativ al domeniului analizat** - se analizează nivelul de tehnologizare al companiilor din domeniu, productivitatea muncii comparată cu nivelul general al productivității muncii pe regiune;
6. **performanțele regiunii în domeniu** – se analizează poziționarea principalelor firme din domeniu la nivel național (clasamente), se identifică existența unor lideri în domeniu, prezenta unor investitori străini (locație, țara de proveniență, denumirea companiei, sume investite; rezultate, tipul de produse/servicii oferite, cifra de afaceri anuală, numărul mediu anual de angajați);
7. **avantaje competitive și comparative ale regiunii** - se analizează valoarea exporturilor pe grupa de mărfuri aferentă domeniului analizat, ponderea exporturilor domeniului în totalul exporturilor regionale, evoluția valorică a exporturilor aferente domeniului. De asemenea, se precizează dacă există alte avantaje comparative față de alte regiuni ex. acces la forța de muncă calificată, materii prime, apropierea de piețe, etc.;
8. **existența unei baze regionale de competențe în domeniul respectiv** – indicatorii care se analizează sunt: existența unor licee tehnologice, școli pentru învățământ profesional și tehnic, învățământ dual, facultăți, școli doctorale. Se precizează numărul de unități de formare și distribuția teritorială;
9. **existența unor infrastructuri CDI și TT** – se analizează existența organizațiilor de cercetare-dezvoltare-inovare acreditate, cuprinse în cadrul sistemului național de CDI conform Legii 324/2003, a entităților de transfer tehnologic incluse în Registrul național al entităților acreditate, companii cu activitate CDI, parcuri științifice și tehnologice. Indicatorii urmăriți sunt număr de cercetători/personal implicat în cercetare, număr de brevete de invenție și domeniul acestora, valoarea proiectelor de cercetare și domeniul, proiecte care vizează cercetarea fundamentală și aplicată, infrastructura de testare și încercare disponibilă și domeniul, personal implicat în activitatea de TT, număr de transferuri de tehnologie;
10. **corelarea cu provocările majore (inclusiv societale)** – se analizează corelarea cu provocările majore societale și obiectivele de dezvoltare durabilă identificate la nivel European și global, se

identifică oportunitățile de creștere datorate unor evoluții tehnologice și descoperiri. Informațiile sunt preluate din studii și cercetări științifice privind potențialul economic, prognoze oficiale, investiții în curs sau planuri de investiții, analiza SWOT sectorială realizată în cadrul EDP.

2. Metodologia de actualizare și revizuire a RIS3 Nord-Est

Metodologia de actualizare și revizuire a RIS3 Nord-Est a urmat pașii și indicațiile incluse în:

- **Ghidul pentru elaborarea Strategiei de Specializare Inteligentă - RIS3**, editat în Mai 2012 de către JRC - IPTS Sevilla, sub supravegherea directoratelor generale ale Comisiei Europene;
- **Manualul de implementare RIS3**, editat în Iunie 2016 de către JRC - IPTS Sevilla, sub supravegherea directoratelor generale ale Comisiei Europene;
- Îndrumări metodologice pentru organizarea procesului de descoperire antreprenorială (EDP) pregătite în cadrul proiectului „**Srijin direcționat pentru implementarea RIS3 în România**”, implementat de Centrul Comun de Cercetare și DG Regio conform contractului CTEX2014D228220-102;
- **Programul Operațional Regional Nord-Est 2021-2027**.

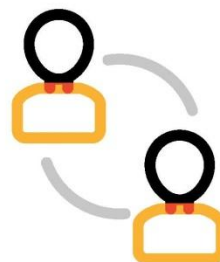
Schemă cronologică cu activitățile desfășurate în vederea actualizării și revizuirii RIS3 Nord-Est, pentru perioada iunie 2016-noiembrie 2017 se prezintă astfel:

IUNIE-AUGUST 2016

Stabilire echipă(8), Colectare, procesare date

1

- Profil regional actualizat
- Analiza potențialului de inovare
- Analiza avantajelor competitive și comparative
- 5 analize benchmarking: Lower Silezia (PL), Berlin-Brandenburg(DE), Lower Austria(AT), Emilia Romagna (IT), Olanda de Nord(NL)

IUNIE-AUGUST 2016

2 Identificare sectoare cu potențial de specializare

Fișe sectoriale detaliate:

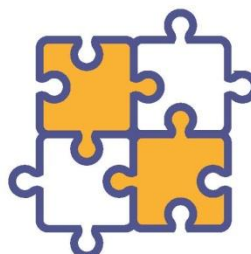
- Agroalimentar
- Prelucrarea lemnului și mobilă
- Biotehnologii
- Mediu
- Textile
- Turism
- TIC

IUNIE-OCTOMBRIE 2016

Definirea direcțiilor de specializare

3

- Analiză ofertă cercetare-inovare și IT
- Identificare competențe pentru specializare
- Analiza nevoilor de dezvoltare
- Maparea lanțurilor valorice principale
- Identificarea provocărilor societale
- Revizuire criteriile selecție sectoare și direcții de specializare
- Organizare EDP, întâlniri universități, consultare publică

OCTOMBRIE 2016-NOIEMBRIE 2017

4 Dezvoltare RIS3

- Definire structură matriceală domeniului RIS3
- Elaborare viziune, misiune, valori
- Definire priorități, măsuri, tipuri de proiecte
- Dezvoltare metodologie de guvernare, monitorizare și evaluare
- Înființare Consorțiu Regional de Inovare, Comisie Consultativă Academică și Grup Consultativ Finanțatori
- Avizare RIS3

În perioada 2017 - 2020, următoarele activități au fost implementate în vederea operaționalizării RIS3 Nord-Est:

- organizare apel deschis pentru colectare propuneri de proiecte pentru portofoliul RIS3 Nord-Est – martie-mai 2017;
- analiză surse de finanțare proiecte portofoliu RIS3 Nord-Est – organizare Laborator Dezvoltare Proiecte (PDL, metodologie JRC DG regio și ADR Nord-Est), 24 aprilie 2017;
- activare Grup Consultativ pentru Finanțare – organizare atelier de lucru 19 iunie 2017;
- analiză Fișe proiect incluse în portofoliul RIS3 Nord-Est, acordare asistență promotorilor de proiecte integrate pentru dezvoltare concept proiect – 15 august – 31 octombrie 2017;
- atragere resurse pentru finanțarea proiectelor integrate din portofoliul RIS3 Nord-Est – POR 2014-2020 – 15 octombrie 2017;
- consultarea membrilor CRI și avizarea RIS3 Nord-Est actualizată în CRI, respectiv CDR Nord-Est, 16 noiembrie 2017, respectiv 7 decembrie 2017;
- organizare a 6 întâlniri cu structurile de guvernare RIS3 Nord-Est, respectiv CRI și CCA: iulie 2018, noiembrie 2018, mai 2019, iulie 2019;
- elaborare ghid de finanțare pentru Axa Prioritară 1, Prioritatea de Investiții 1.1, Obiectiv Specific 1.2 – ianuarie – mai 2018;
- organizare PDL (atelier pentru dezvoltarea proiectelor) – iunie 2018;
- organizare sesiune informare aferentă Axei Prioritare 1, Prioritatea de Investiții 1.1, Obiectiv Specific 1.2 – iulie 2019;
- organizare conferință *Specializarea Inteligentă în Regiunea Nord-Est - Oportunități și Provocări*, pentru îmbunătățirea procesului de descoperire antreprenorială, în vederea actualizării permanente a nișelor prioritare de intervenție și a generării de proiecte inovative în regiune. Cu acest prilej, s-a readus în discuție, pe noi coordonate, rolul structurilor de guvernare RIS3 Nord-Est (CRI și CCA) în elaborarea și implementarea RIS3 Nord-Est – decembrie 2019;
- organizare 14 ateliere de tip Focus-grup EDP (online) pentru validare nișe de specializare și oportunitatea introducerii altor nișe noi – martie-mai 2020;
- consultare publică pentru validare mix de intervenții pentru RIS3 Nord-Est -iunie-iulie 2020;
- Colectare idei de proiecte strategice pentru portofoliul RIS3 Nord-Est – iulie-august 2020;
- Consultare publica privind RIS3 Nord-Est 2021-2027 – septembrie 2020
- Validare RIS3 Nord-Est în CRI și aprobare în CDR Nord-Est – septembrie 2020.

3. Metodologia de configurare a domeniilor și nișelor de specializare ale Regiunii Nord-Est

Ținând cont de oportunitatea exploatarea legăturilor cross-sectoriale dintre domeniile de specializare (caracterul orizontal cu potențial de extindere a beneficiilor și spre alte sectoare de activitate) și diversitatea direcțiilor de reconfigurare ale acestor domenii ce pot rezulta prin soluționarea provocărilor identificate la nivel regional au fost derulate următoarele activități pentru identificarea și revalidarea nișelor de specializare inteligentă din fiecare sector cu potențial:

1. Identificarea provocărilor societale majore relevante pentru strategia de specializare inteligentă a regiunii. Procesul de consultare cu actorii locali a identificat următoarele provocări:

 Îmbătrânire sănătoasă, demografie și bunăstare	Menținerea persoanelor active, tratamente eficiente și sigure, valorificarea efectelor terapeutice ale alimentelor și probioticelor, dezvoltare pentru eco-turism
 Securitate alimentară, agricultură durabilă și bioeconomie	Bioeconomia presupune valorificarea completă și complexă a resurselor naturale regenerabile
 Energie curată, eficientă și sigură	Măsuri de ameliorare a eficienței energetice prin metode de producție și utilizare rațională a energiei
 Apă curată și sigură	Eficientizarea resurselor și protecția ecosistemelor acvatice prin inovare

2. Maparea lanțurilor valorice pentru fiecare sector cu potențial de specializare, care pot contribui la soluționarea acestor provocări societale; demersul a urmărit poziționarea în lanț a actorilor locali, identificarea verigilor lipsă sau înguste, identificarea direcțiilor de specializare inteligentă;

3. Definirea elementelor comune, cross-sectoriale a domeniilor de specializare inteligentă, urmărind modul în care acestea răspund nevoii globale de dezvoltare regională inteligentă;

4. Definirea elementelor comune dintre nișele de specializare inteligentă ale fiecărui sector și provocările regionale majore, urmărind cum pot contribui la atenuarea acestora și la o dezvoltare regională inteligentă, durabilă și incluzivă.

Pentru identificarea nișelor de specializare aferente RIS3 Nord-Est sunt folosite următoarele criterii de identificare/argumentare:

- existența în regiune a competențelor de cercetare-dezvoltare și formare în specialitățile aferente nișei (detalii în Anexa 3 – Domenii de competență);
- potențialul regional de dezvoltare al nișei – resurse existente, număr de companii active în nișa propusă, nevoile acestora de dezvoltare și interesul lor pentru inovare;
- avantajele competitive ale regiunii în domeniul propus - performanțe economice, în cercetare-dezvoltare și educație;
- raportarea nișei la tendințele actuale de inovare în domeniu.

Sectoarele vizate sunt: *Agroalimentar, Textile & Materiale Avansate, Biotehnologii, Energie & Mediu, Tehnologia Informațiilor și a Comunicațiilor, Turism pentru stil de viață sănătos (domeniile cu potențial de specializare identificate pentru 2014-2020)*, reprezentanții cvadruplului helix regional fiind încurajați să evalueze relevanța nișelor de specializare incluse în precedenta ediție RIS3 Nord-Est și să avanseze propuneri de nișe noi.

Propunerile de nișe primite au fost analizate și integrate conturând o nouă structură a sectoarelor prioritare RIS3 Nord-Est, care este supusă dezbaterii publice. Prin analiza și integrarea observațiilor și recomandărilor primite în urma dezbaterii publice, ariile prioritare de intervenție și investiție ale RIS3 Nord-Est sunt reconfigurate.

Pentru reconfigurarea sectoarelor și a nișelor aferente, s-a folosit metodologia de implementare a procesului de descoperire antreprenorială recomandată de Ministerul Lucrărilor Publice, Dezvoltării și Administrației – Ordin MLPDA 3630 din 13.08.2020, publicată în MOF nr. 770 din 24 august 2020.

Focus-grupurile de Descoperire Antreprenorială (Entrepreneurial Discovery Process – EDP) reprezintă un concept dezvoltat în cadrul Platformei Europene de Specializare Inteligentă S3 de către Centrul Comun de Cercetare al Comisiei Europene (JRC). Acesta este un proces interactiv și incluziv, "bottom-up", având ca scop:

- identificarea direcțiilor de dezvoltare regională prin specializare inteligentă (sectoare-nișă cu avantaj competitiv semnificativ & provocările lor majore);
- identificarea de soluții inovative de dezvoltare (sectoriale, cross-sectoriale, locale).

Pornind de la metodologia JRC, ADR Nord-Est planifică și organizează întâlnirile de descoperire antreprenorială (EDP).

4. Metodologia de identificare și selecție pentru proiectele din portofoliul RIS3 Nord-Est

Strategia de Cercetare și Inovare pentru Specializare Inteligentă a Regiunii Nord-Est, este rezultatul unui proces bottom-up, care a presupus o amplă consultare cu actorii regionali implicați în ariile prioritare de activitate (în care regiunea beneficiază de avantaje competitive și/sau comparative). Acest proces de consultare a fost însoțit de un proces de descoperire antreprenorială (Entrepreneurial Discovery Process/ EDP), concretizat într-un portofoliu de idei de proiecte, construit în două etape:

- prin intermediul atelierelor de descoperire antreprenorială;
- în cadrul Laboratorului de Dezvoltare de Idei de Proiecte (PDL).

Ambele etape au fost realizate de către ADR Nord-Est pentru prima dată în anul 2017, în cadrul Proiectului "Sprijin pentru specializarea inteligentă a regiunilor mai puțin dezvoltate"/ "RIS3 Support for Lagging Regions", inițiat de DG REGIO și implementat de Centrul Comun de Cercetare al Comisiei Europene (JRC)¹.

Etapele identificării și maturării portofoliului de proiecte sunt:

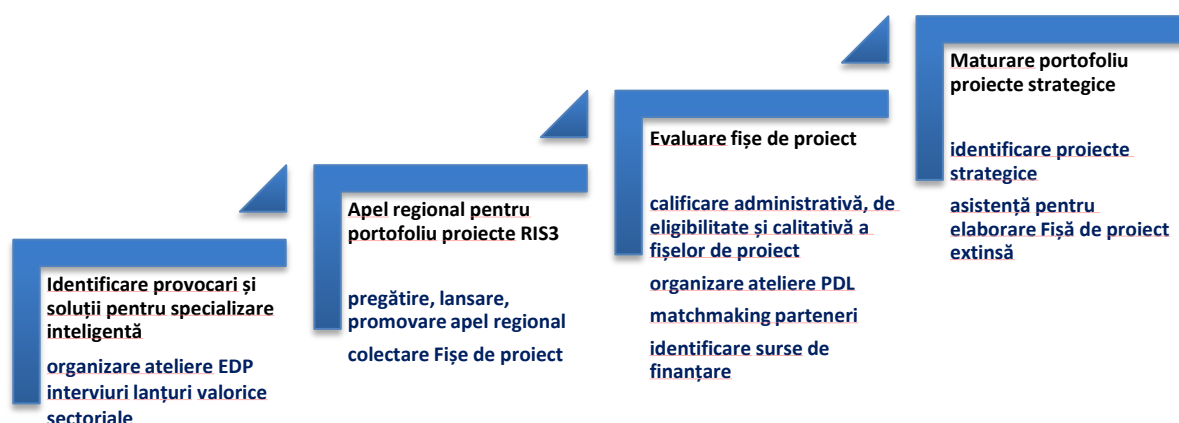

Figura 1. Procesul de elaborare a portofoliului de proiecte RIS3 Nord-Est

¹ Regiunea Nord-Est este regiune pilot în cadrul Proiectului "Sprijin pentru specializarea inteligentă a regiunilor mai puțin dezvoltate"/ "RIS3 Support for Lagging Regions", derulat de DG REGIO și implementat de Centrul Comun de Cercetare al Comisiei Europene (JRC), în cadrul Acțiunilor Preparatorii AP1 („Sprijin pentru creștere economică și guvernare în regiunile Europene mai puțin dezvoltate”) și AP2 („Avantajele competitive și potențialul de specializare inteligentă de la nivel regional din România”) ale Parlamentului European, în perioada 2016-2017.

Propunerile de proiecte pot fi avansate de orice companie, universitate, institut/organizație de cercetare-dezvoltare, entitate de inovare și transfer tehnologic, parc științific și tehnologic, administrație publică locală, asociație/fundație (inclusiv cluster), structuri de sprijinire a afacerilor etc., cu activitate localizată în Regiunea de Dezvoltare Nord-Est, individual sau în parteneriat cu alte entități din categoriile enumerate mai sus.

Procesul de analiză și prioritizare a propunerilor de proiecte ce pot fi incluse în portofoliul RIS3 Nord-Est face subiectul unei Instrucțiuni Operaționale elaborata de ADR Nord-Est care are în vedere parcurgerea următoarelor etape:

- organizarea apelului deschis pentru propuneri de proiecte respectând principiul transparenței și egalității de șanse – apel deschis on-line cu termen limită de depunere, publicarea rezultatelor;
- fișele de proiect primite și înregistrate, sunt analizate (din punct de vedere administrativ, de eligibilitate și calitativ) de către experți din cadrul ADR Nord-Est, pe principiul 4 ochi, folosind o grilă de analiză individuală pentru fiecare proiect;
- din evaluarea calitativă, fiecare propunere de proiect va putea obține până la max. 100 puncte, punctajul fiind obținut prin media aritmetică a scorului acordat de fiecare evaluator; pentru a fi calificat în portofoliu RIS3 Nord-Est, proiectul trebuie să îndeplinească toate condițiile administrative și de eligibilitate și să obțină un minim de 50 puncte la evaluarea calitativă;
- portofoliu de proiecte va include toate propunerile de proiecte calificate, indiferent de domeniul de specializare inteligentă sau prioritatea orizontală adresate. Consorțiul Regional de Inovare aprobă lista finală cu propunerile de proiecte incluse în portofoliul RIS3 Nord-Est.